

Pěstounská péče z pohledu opatrovnického soudce - dilemata při hledání zájmu dítěte

Hana Číberová

Druhy řízení před opatrovnickým soudem v rámci pěstounské péče

Svěření do
pěstounské péče

Svěření do
pěstounské péče na
přechodnou dobu

Rozšíření práv
pěstounů

Úprava vyživovací
povinnosti rodičů
dítěte svěřeného do
pěstounské péče

Úprava styku
rodičů s dítětem
svěřeným do
pěstounské péče

Úprava styku
pěstounů s dítětem
po návratu do
biologické rodiny

Změna společné
pěstounské péče
(rozvod pěstounů)

Zrušení pěstounské
péče

Interdisciplinární spolupráce

soudce

soudní sociální
pracovník

orgán sociálně-
právní ochrany
dítěte

dítě

pěstoun

rodina

doprovodná
organizace

ochránce práv
dětí

Zájem dítěte

Přední hledisko při jakékoli činnosti týkající se dětí, ať už uskutečňované veřejnými nebo soukromými zařízeními sociální péče, soudy, správními nebo zákonodárnými orgány.

Základní práva dětí garantovaná Úmluvou o právech dítěte

právo na péči rodičů

právo na zachování totožnosti, včetně rodinných svazků

právo na kontakt s rodiči

právo na ochranu před násilím, zneužíváním a zanedbáváním

právo na životní úroveň nezbytnou pro tělesný, duševní a mravní rozvoj

právo na vzdělání

právo na nejvýše dosažitelnou úroveň zdravotního stavu

Zásady soudního řízení

Řízení lze zahájit i bez návrhu (iniciativa soudu, ochrana dítěte, v případě, že soud má informaci o ohrožení dítěte) – § 13 z.ř.s.

Zásada oficiality (povinnost soudu zjišťovat si samostatně skutečnosti důležité pro rozhodnutí) – § 20 z.ř.s.

Participace dítěte (povinnost zajistit informovanost dítěte, zjišťování názoru) – § 20 z.ř.s.

Rychlost řízení (rozhodnutí zpravidla do šesti měsíců) – § 471 z.ř.s.

Právní úprava pěstounské péče

O dítě nemůže pečovat osobně žádný z rodičů ani poručník

Osobní péče

Přednost před ústavní výchovou

Dočasnost – po dobu existence překážky na straně rodičů

Právo rodičů stýkat se s dítětem

Právo rodičů na informace o dítěti

Vyživovací povinnost rodičů

Společná pěstounská péče

Nezletilá Natálka – 6 let

- Původně v péči matky, z důvodu problémů s alkoholem, odebrána z její péče
- Otec neměl zázemí, nikdy o Natálku nepečoval
- Umístění Natálky do pěstounské péče na přechodnou dobu
- **Rozhodování o další péči:**
 - Matka
 - Otec
 - Teta – pěstounská příbuzenská péče

Právo na rozvoj, život v podnětném prostředí x právo být v péči rodičů

Nález Ústavního soudu ČR III. ÚS 3146/21 ze dne 13. 9. 2022

- Nezletilé děti mohou být od rodičů odloučeny proti jejich vůli jen rozhodnutím soudu na základě zákona
- Důvodem pro odnětí dítěte z péče rodičů nemůže být pouze skutečnost, že by dítě bylo možno umístit do prostředí vhodnějšího pro jeho výchovu
- Nelze automaticky či mechanicky upřednostňovat vlastní představy o dobrých rodičích před hledáním dostupného řešení, které nejlépe zohledňuje a reaguje na individuální situaci a zájmy konkrétního dítěte
- Skutečnost, že pěstouni jsou oproti stěžovatelům, kteří jsou omezeni sníženou rozumovou schopností a nízkou úrovní sociální adaptability, schopni zajistit kvalitnější výchovné prostředí, nemůže být důvodem pro nenavrácení nezletilé do péče rodičů

Jenda – 2 týdny

- Matka v porodnici vyjádřila předběžný souhlas s osvojením
- Otec v rodném listě neuveden
- Jenda svěřen do pěstounské péče na přechodnou dobu
- Po určení otcovství – otec zájem o péči o Jendu, rodiče stále ve společné domácnosti
- **Další možnosti péče:**
 - Otec
 - Dlouhodobá pěstounka s bydlištěm 200 km od bydliště otce
 - Pěstounka na přechodnou dobu

Právo rodiče na styk s dítětem

Rychlost řízení x stabilita péče

Nález Ústavního soudu ČR II. ÚS 2344/18 ze dne 31. 12. 2018

Ve výjimečných případech může zájem dítěte vyžadovat setrvání dítěte v péči pěstouna na přechodnou dobu i déle než po dobu jednoho roku se souhlasem pěstouna

Například pokud je zřejmé, že závažné důvody, pro které aktuálně nemůže rodič dítě vychovávat, odpadnou v krátké době po uplynutí standardní maximální zákonné lhůty jednoho roku, či pokud by přesun do péče jiné osoby znamenal vážný zásah do zájmů dítěte či poškození dítěte

Měla by být také uvážena navázaná spolupráce a pozitivní kontakty mezi stěžovateli a pěstounkou na přechodnou dobu

Tonda (4 roky),
Matěj (7 let), Jana (9
let)

- Sourozenci postupně odebírány z rodiny z důvodu zanedbání
- Sourozenci svěřeni do společné pěstounské péče
- Po roce z důvodů na straně pěstounů zrušení pěstounské péče
- **Možnosti další péče:**

Pěstounská péče pro nejmladšího

Společná ústavní výchova pro
všechny sourozence společně

Přednost náhradní rodinné péče před ústavní
výchovou x právo vyrůstat se sourozenci x
právo na styk s rodiči

Další výzvy pro opatrovnickou justici

interdisciplinární
přístup

vzdělávání soudců

specializace
opatrovnických
soudců

soudní sociální
pracovníci

účinné zastoupení
dětí a rodičů

participace dětí

dostupnost
podpůrných
služeb pro rodiny
a pěstouny

dostatečné
kapacity
pěstounské péče

-
- Děkuji za pozornost.....

-a nezapomeňme na děti

by Bénédicte Barrett